

پارک‌های علم و فناوری؛ کلید حل چالش‌های ملی

تجربه کشورهایی مانند چین و کره جنوبی نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در پارک‌های علم و فناوری می‌تواند مسیر توسعه یک کشور را دگرگون کند.

به گزارش بازارکار از سیناپرس، «علیرضا عشوری» رئیس سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران در یادداشتی نوشت: توسعه فناوری و نوآوری در دنیای امروز به مؤلفه‌ای تعیین‌کننده در رقابت‌های بین‌المللی تبدیل شده است. رشد شتابان فناوری‌های نوظهور مانند هوش مصنوعی، زیست‌فناوری و انرژی‌های تجدیدپذیر، معادلات اقتصادی و صنعتی جهان را دگرگون کرده است. در چنین شرایطی، کشورها برای حفظ و ارتقای جایگاه خود ناگزیر از توسعه زیرساخت‌های نوآوری هستند. پارک‌های علم و فناوری به عنوان یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های نظام ملی نوآوری، نقشی محوری در تبدیل ایده‌های نوآورانه به محصولات و خدمات فناورانه ایفا می‌کنند. این مراکز با ایجاد پیوند مؤثر میان دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و صنایع، زنجیره تبدیل علم به ثروت را تکمیل می‌کنند. تجربه کشورهایی مانند چین و کره جنوبی نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاری در پارک‌های علم و فناوری می‌تواند مسیر توسعه یک کشور را دگرگون کند. چین با سرمایه‌گذاری گسترده در پارک‌های علم و فناوری توانسته به قدرت دوم اقتصادی جهان تبدیل شود. کره جنوبی با توسعه این مراکز، از یک کشور فقیر در دهه ۱۹۶۰ به یکی از پیشروان فناوری در جهان تبدیل شده است. این تجربیات نشان می‌دهد که پارک‌های علم و فناوری می‌توانند موتور محرک توسعه اقتصادی و صنعتی باشند.

در شرایط کنونی که کشور با چالش‌های متعددی در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی مواجه است، تقویت این پارک‌ها به یک ضرورت راهبردی تبدیل شده است. نقش پارک‌های علم و فناوری در توانمندسازی جامعه دانشگاهی و پژوهشی را می‌توان از چند منظر بررسی کرد: نخست، این مراکز با فراهم کردن زیرساخت‌های فنی و آزمایشگاهی پیشرفته، امکان تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی را برای محققان فراهم می‌کنند. دوم، از طریق ارائه خدمات تخصصی مانند مشاوره‌های حقوقی، مالی و بازاریابی، به تبدیل ایده‌های فناورانه به کسب و کارهای پایدار کمک می‌کنند. سوم، با ایجاد ارتباط میان پژوهشگران و صنایع، زمینه هدفمندسازی تحقیقات دانشگاهی و حل مسائل واقعی صنعت را فراهم می‌آورند. یکی از مهم‌ترین دستاوردهای پارک‌های علم و فناوری، کمک به شکل‌گیری و رشد شرکت‌های دانش‌بنیان است. این شرکت‌ها که عمدتاً توسط فارغ‌التحصیلان و پژوهشگران جوان رانندازی می‌شوند، نقش مهمی در اشتغال‌زایی تخصصی و جلوگیری از مهاجرت نخبگان دارند. آمارها نشان می‌دهد که بیش از ۷۰ درصد مدیران شرکت‌های مستقر در این پارک‌ها را افراد زیر ۳۵ سال تشکیل می‌دهند. از طرف دیگر، متوسط نرخ بقای شرکت‌های مستقر در پارک‌های علم و فناوری به طور معناداری بالاتر از سایر کسب و کارهای نوپا است.

نمونه‌های موفق عملکرد این مراکز در حل چالش‌های ملی را می‌توان در حوزه‌های مختلف مشاهده کرد: در بخش انرژی، توسعه فناوری‌های نوین در زمینه سلول‌های خورشیدی، توربین‌های بادی و سیستم‌های ذخیره‌سازی انرژی، گامی مهم در جهت کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی است. در حوزه محیط زیست، ابداع روش‌های نوین تصفیه پساب‌های صنعتی، سیستم‌های پایش آلودگی هوا و فناوری‌های بازیافت پسماند، به حفاظت از محیط زیست کمک شایانی کرده است. در بخش کشاورزی، توسعه سیستم‌های کشت عمودی، فناوری‌های اصلاح ژنتیک گیاهان و روش‌های نوین آبیاری، به افزایش بهره‌وری و تأمین امنیت غذایی کمک می‌کند. در عرصه سلامت، تولید داروهای نوترکیب، کیت‌های تشخیصی پیشرفته و تجهیزات پزشکی مدرن، نمونه‌هایی از موفقیت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان است. برای تقویت توسعه پارک‌های علم و فناوری، اقدامات زیر ضروری به نظر می‌رسد: ۱. تخصیص حداقل ۲ درصد از درآمدهای نفتی به توسعه پارک‌های علم و فناوری. ۲. ایجاد مشوق‌های مالیاتی برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در طرح‌های فناورانه. ۳. توسعه زیرساخت‌های فنی و آزمایشگاهی مورد نیاز شرکت‌های دانش‌بنیان. ۴. تقویت ارتباطات علمی و فناوری با شبکه‌های بین‌المللی نوآوری سخن آخر اینکه، پارک‌های علم و فناوری صرفاً یک مرکز تحقیق و توسعه نیستند؛ آنها کارخانه‌های تولید راه‌حل برای مشکلات و چالش‌های ملی هستند. بی‌تردید، سرمایه‌گذاری در تقویت پارک‌های علم و فناوری، سرمایه‌گذاری در آینده کشور است. اگر می‌خواهیم ایران فردا، کشوری پیشرفته و مستقل باشد، باید از همین امروز در تقویت این مراکز بکوشیم.